

Näringslivsstrategi

Falu kommun 2022–2025

Antagen av kommunfullmäktige 9 december 2021, §261

Innehåll

1. Sammanfattning.....	3
2. Bakgrund och förutsättningar	4
3. Genomförande och uppföljning	4
4. Målgrupp	5
5. Falu kommun som näringslivskommun	5
6. Målbild för Falu kommuns näringslivsklimat år 2025	8
7. Omvärld, trender och hållbarhetsarbete	9
8. Inspel från dialogen med företagen.....	10
9. Analys.....	11
10. Mål och indikatorer 2025	13
10.1 Övergripande mål.....	13
10.2 Indikatorer.....	13
11. Insatsområden	13
11.1 Kompetensförsörjning och samverkan skola-näringsliv.....	13
11.2 Kommunen som möjliggörare/Lätt att göra rätt.....	14
11.3 Kommunikation, information och dialog	14
11.4 Företags- och branscutveckling.....	14
11.5 Hållbar utveckling.....	15
12. Organisation, uppföljning och ansvarsfördelning	15

1. Sammanfattning

Företagen är viktiga för Falu kommun; De skapar jobb och service för invånarna, bidrar till kommunens attraktivitet och ett starkt varumärke. Kommunen, företagen i Falu kommun och föreningarna/invånarna bygger tillsammans en attraktiv kommun.

Näringslivsstrategin har varit efterfrågad av företagen. Strategin ska tydliggöra hur kommunen ska förbättra företagsklimatet. Det möjliggör ökad sysselsättning och bidrar till visionen "Ett större Falun".

Näringslivsstrategin baseras på en bred dialog med kommunens företag, men också med kommunala bolag, politiker och tjänstepersoner med omfattande företagskontakt. Strategin omfattar hela kommunkoncernen och beslutas i kommunfullmäktige. Genomförandet av strategin beskrivs i en handlingsplan. Handlingsplanen är ett levande dokument som följs upp och uppdateras i samverkan mellan näringslivet och Falu kommun.

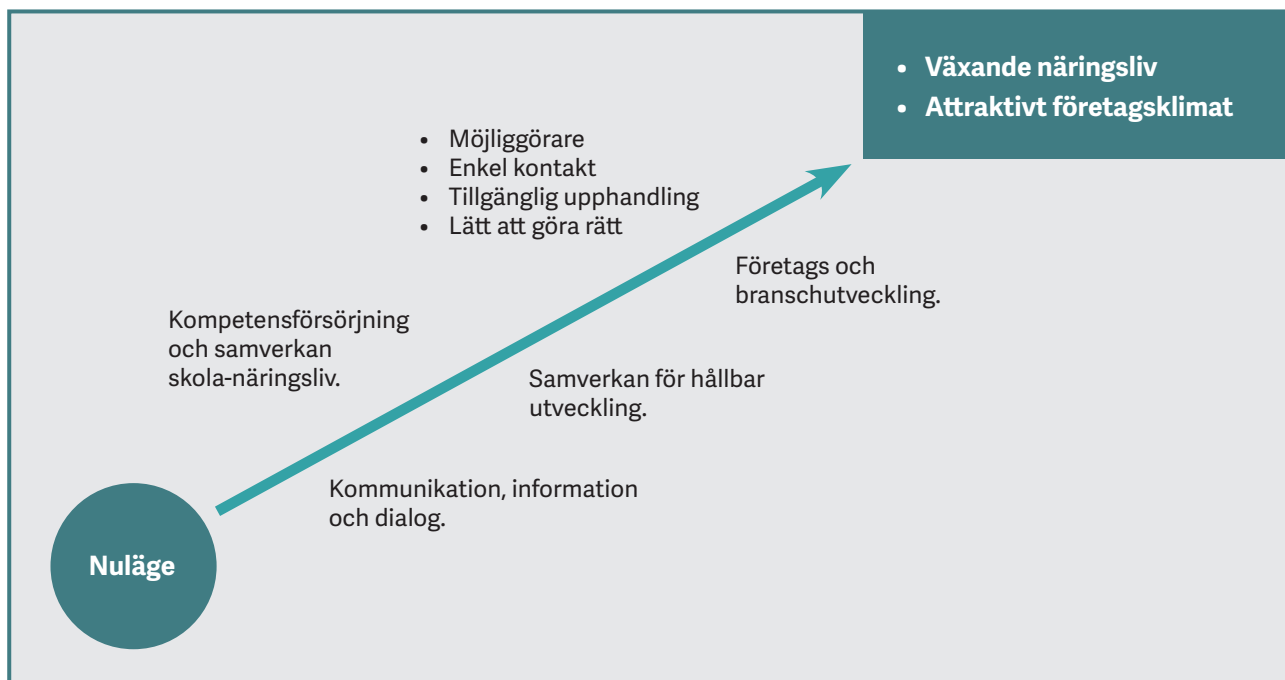
Företagsklimatet i Falu kommun har förbättrats de senaste åren. Detta syns även i SKR:s nöjd-kund-index "Insikt". Genom att fortsätta arbeta med utvecklingen av en god och effektiv företagservice som bygger förtroende kan företagsklimatet utvecklas positivt de närmaste åren.

Företagen önskar att strategin fokuserar på de företag som redan finns etablerade i kommunen och att den ska vara ett tydligt dokument som visar vägen till ett bättre företagsklimat. Företagarna lyfter fram Falu kommuns goda geografiska läge och attraktivitet som kommun att leva, bo och verka i. De utvecklingsområden som

företagarna har lyft mest i dialogen är rekrytering och kompetensförsörjning, samverkan skola-näringsliv, en mer tillgänglig och dialogbaserad offentlig upphandling samt en offensiv strategi för Falu kommuns tillväxt och attraktivitet. De har också lyft att de vill se kommunen som en "möjliggörare" i kontakterna med företagen, där det är enkelt att få kontakt och lätt att göra rätt samt en levande dialog med kommunledningen om näringslivs- och utvecklingsfrågor. Företagen vill också ha en längre framförhållning i fysisk planering och en utökad lotsfunktion som underlättar en smidig myndighetsutövning.

Falu kommun har höga ambitioner för hållbarhet. Vi styr inte företagarnas hållbarhetsarbete, men vi kan, i samarbete med andra aktörer i länet, bidra och inspirera till att öka företagets engagemang och handlingskraft. Det finns vinster/konkurrensfördelar för företag som är tidiga med digitalisering och omställning, medan företag som är sena med sin omställning riskerar att tappa konkurrenskraft och marknad.

Det övergripande målet för strategin är "Falu kommun har ett attraktivt företagsklimat som ger ett näringsliv med hållbar tillväxt. Det skapar en ökande sysselsättning och bidrar till ett större Falun".

Näringslivsstrategins insatsområden.

2. Bakgrund och förutsättningar

Företagens utveckling är viktig för kommunen på många sätt; De skapar sysselsättning och service för kommunens invånare. De bidrar starkt till kommunens attraktivitet och varumärke. De kan också bidra till- och förstärka kommunala satsningar inom olika verksamhetsområden.

”För mig är Falu kommun en toppenkommun att driva företag i. Här är det enkelt att vara företagare och samverka med andra företagare. Jag har ett okomplicerat och gott samarbete med kommunen och deras bolag. De politiker och tjänstepersoner jag behöver få ta tag på är lätta att komma i kontakt med. De lotsar mig på ett bra sätt och gör det lätt för mig att göra rätt.”

Ovanstående (fiktiva) citat speglar det som vi vill att strategin ska leda till; Att företag(are) i Falu kommun får bästa möjliga förutsättningar att växa, utvecklas och med en god relation till kommunen skapa sysselsättning och skattekraft samt lösa lokala och regionala samhällsutmaningar. Därmed bidrar de till en större och mer attraktiv kommun!

Strategin har varit efterfrågad av företagen i Falu kommun. Kommunstyrelsens utvecklingsutskott gav 10 nov 2020 Näringslivskontoret i uppdrag att ta fram en näringslivsstrategi som tydliggör hur kommunen ska förbättra företagsklimatet. I beslutet stod; ”Näringslivsstrategin ska verka som ett övergripande dokument där alla medarbetare och politiker kan ta fasta på fokusområden för ett attraktivt företagsklimat i kommunen”.

I Falu kommuns styrande dokument ”Årsplan med budget” finns fem målområden; 1) God utbildning för alla 2) Egen försörjning 3) Växande näringsliv 4) Attraktiv boendekommun och 5) Bekämpa klimatförändringen. Näringslivsstrategin är starkast kopplad till målområde 3, Växande näringsliv, men har betydelse även för övriga områden. I dokumentet står det att Falu kommun ska

ha en ”god och effektiv företagservice som bygger förtroende”. Detta är också en av de viktigaste delarna i arbetet med ett gott företagsklimat.

I Falu kommuns vision står; ”Ett större Falun kräver att det befintliga näringslivet ges förutsättningar att leva vidare och växa. Företagare i Falun som är nöjda med företagsklimatet är de bästa ambassadörerna för att locka hit nya etableringar. Det kommunala uppdraget handlar om att skapa förutsättningar som underlättar för företagande och tillväxt, bland annat genom att erbjuda god service och att göra tröskeln mellan utbildning och arbetsliv så låg som möjligt. Falun vill särskilt uppmuntra företag som tar stort socialt ansvar och värnar om miljön.”

3. Genomförande och uppföljning

Näringslivsstrategin är baserad på en omfattande dialog med kommunens företag, men även med politiker, tjänstepersoner, och kommunala bolag med omfattande företagskontakt. Vi har också fört dialog med Region Dalarna, ett urval av länets företagsfrämjare¹ och Borlänge kommun.

Falu kommun fastställde 2019 en besöksnäringstrategi som går mer på djupet kring hur just besöksnäringen i Falu kommun ska kunna växa som bransch. Företagen i besöksnäringen omfattas förstås dock även av Näringslivsstrategin och strategierna tillämpas parallellt.

Näringslivsstrategin är ett strategiskt styrdokument som bidrar till genomförandet av Falu kommuns vision och mål samt nämndsplaner, verksamhetsplaner och affärsplaner. Strategin beslutas i kommunfullmäktige. Genomförandet sker genom verkställande av en handlingsplan som tas fram parallellt med strategin. Insatsområdena har tagits fram i dialog med företag och företagargorganisationer i Falu kommun.

Näringslivsmålet i den strategiska planen pekar främst mot följande Agenda 2030 mål:

¹ ALMI Gävle Dala, IUC Dalarna, Falun Borlänge Regionen, m fl aktörer

4. Målgrupp

Den primära målgruppen för strategin är privata företag och företagare i Falu kommun. Den sekundära målgruppen är kommunala bolag och de kommunala tjänstepersoner/politiker som hanterar frågor som påverkar företagare och näringsliv samt företagsfrämjare i Dalarna.

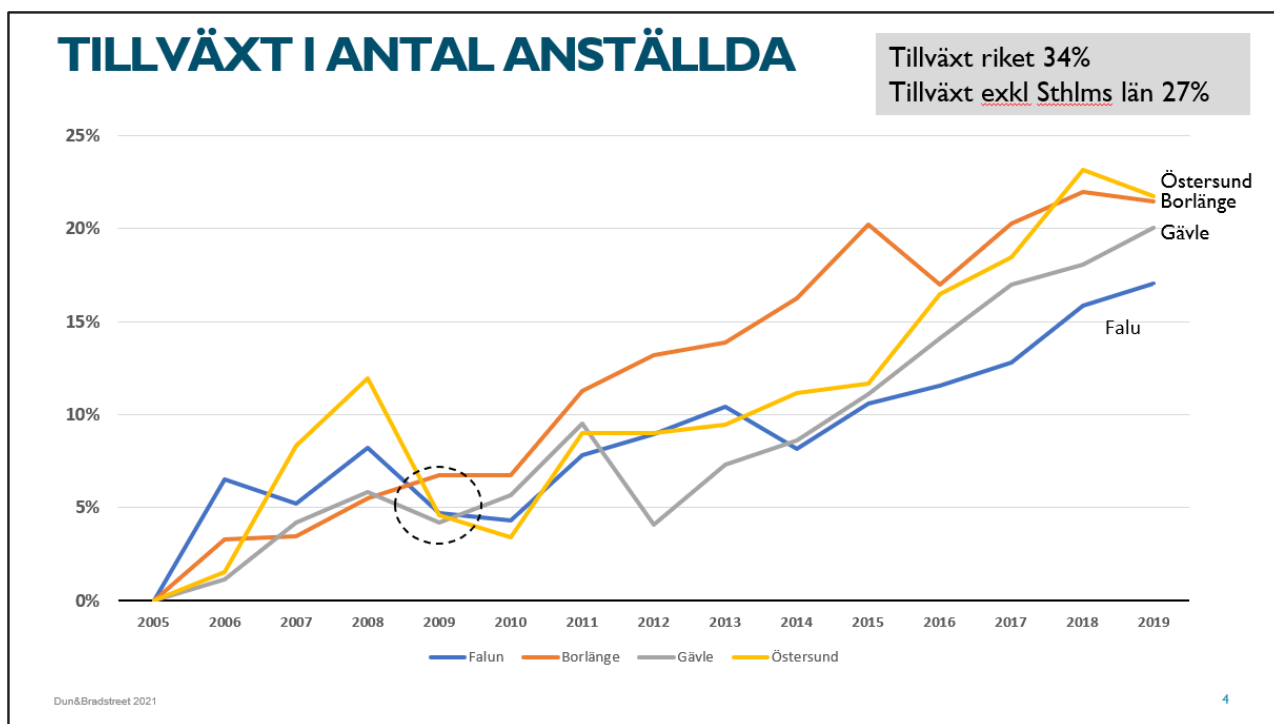
5. Falu kommun som näringslivskommun

Falun är en av Sveriges äldsta städer och vår historia är en viktig del av rikets historia. Brytningen av koppar i Falu koppargruva var på 1500-1600-talet en av förutsättningarna för Sveriges uppbyggnad som stormakt. Falun, som är Dalarnas residensstad, hade god tillväxt inom både näringsliv och befolkning fram till mitten

av 1990-talet, men har därefter haft en något svagare tillväxt. I Falu kommun finns Sveriges nationalarena för längdskidåkning och backhoppning- Lugnet. Falun är sedan 2001 listat som ett världsarv genom gruvlandskapet, stadslandskapet och bergsmanslandskapet. Nyligen fattades beslut om att i Falun återetablera det regemente som lades ner år 2000.

Falu kommun har ett småskaligt, stabilt och diversifierat näringsliv. Många av kommunens större industrier lades ner under 90- och 00-talet, men fortfarande är industriföretagen Arctic Paper och NKT Cables några av kommunens

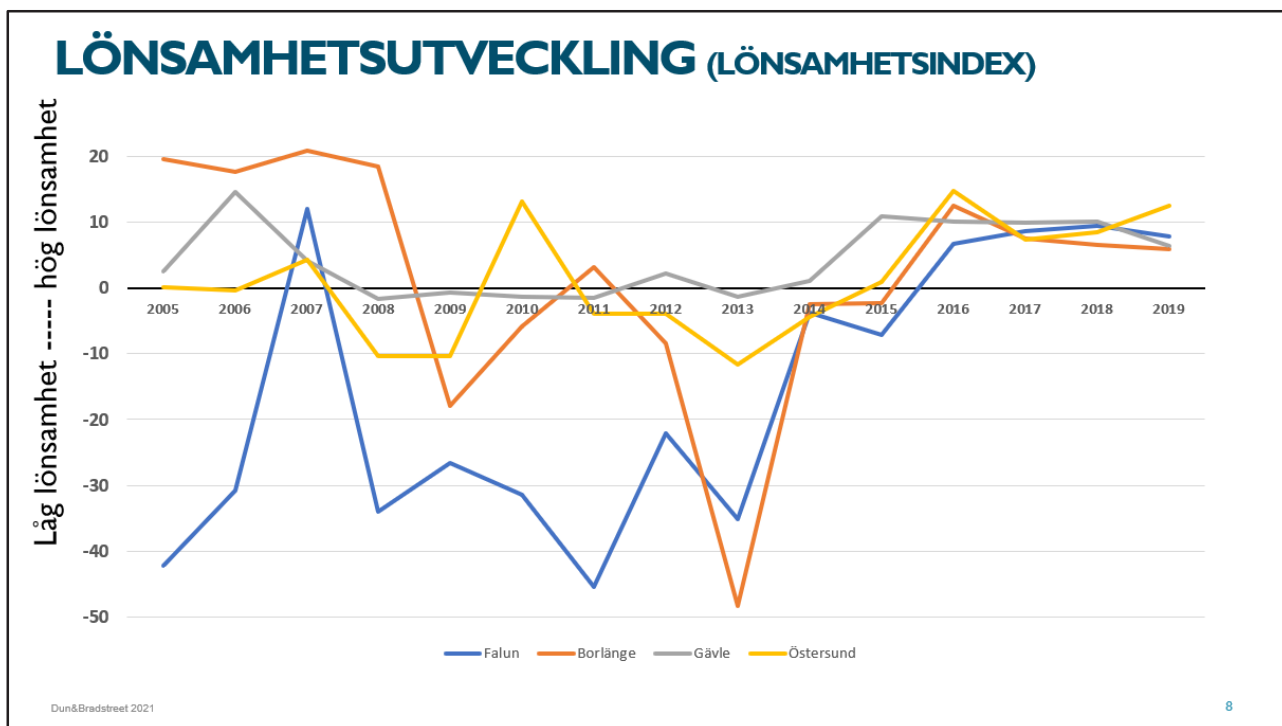
största privata arbetsgivare. De som har ökat mest i sysselsättning de senaste tio åren är företag inom bygg- och anläggning samt tjänsteföretag. I jämförelse med riket och jämförbara kommuner har dock Falu kommun haft en något svagare tillväxt av privata arbetstillfällen (se diagram nedan).

Källa; Bisnode

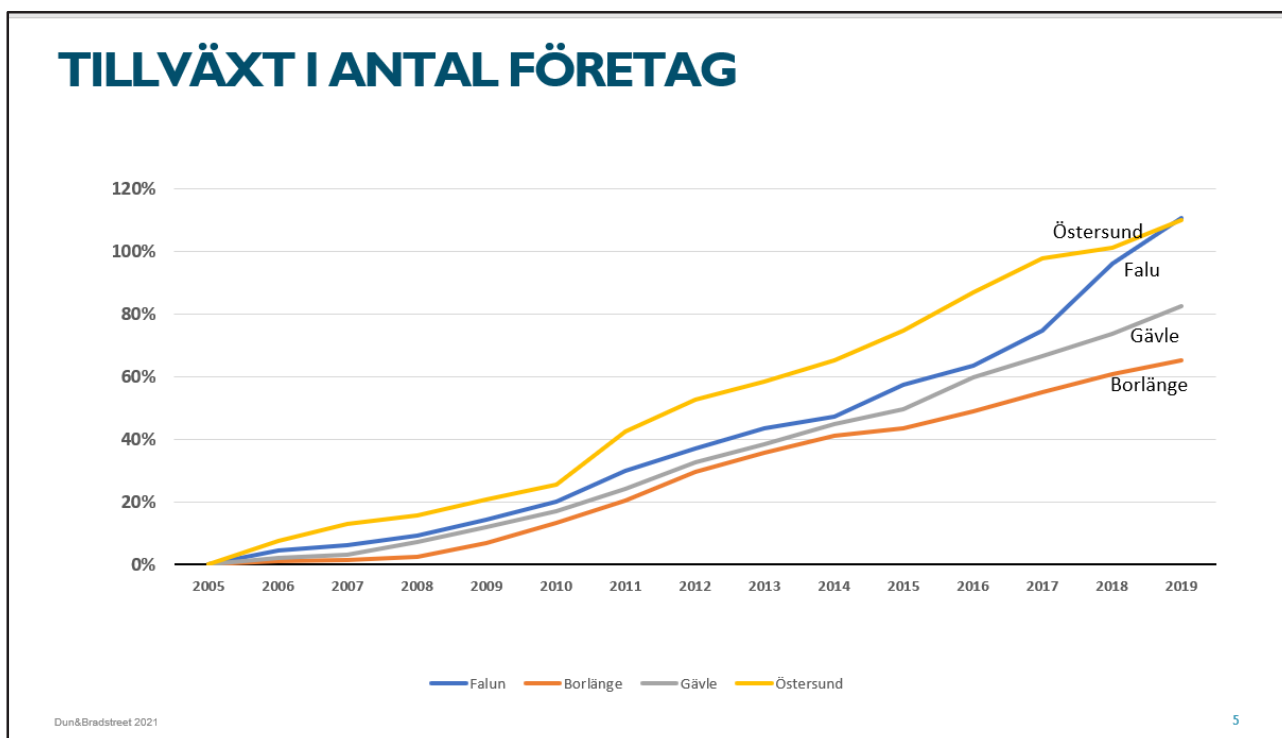
Kommunen har en stor andel offentliga jobb, beroende på Falu kommuns egen verksamhet och att Länsstyrelsen, länsjukhuset och Högskolan Dalarna finns i kommunen. Falu kommun har ett starkt samband med grannkommunen Borlänge med stor inbördes pendling, kommunal driftssamverkan och affärsförbindelser.

Efter några år med svaga resultat i spåren av finanskrisen 2008-2009 så har lönsamheten för Falu kommuns företag utvecklats väl i jämförelse med jämförbara kommuner.

Källa; Bisnode

I diagrammet nedan kan man se att Falu kommun de senaste åren har haft en mycket positiv utveckling av antalet företag². Detta beror huvudsakligen på att Falu kommun har ett mycket högt nyföretagande, särskilt då under de två senaste åren (2019 och 2020).

Källa; Bisnode

² Definierat som antal startade företag minus antal nedlagda företag.

Faluns styrkor som näringslivskommun är:

- Småskalighet/diversifiering, med ett brett näringsliv och många ben att stå på. Det gör Falu kommun robust mot kriser och påfrestningar.
- Högt nyföretagande.
- Starka/tongivande entreprenörer som vill bidra till gemensam utveckling.
- Kvaliteter så som ett rikt utbud av kultur och fritidsaktiviteter som gör oss till en attraktiv kommun för småföretagare leva, bo och verka i, där vi har ett starkt engagemang.
- Nybyggnation av bostäder och positiv befolkningsutveckling.
- En köpstark befolkning³
- En stark turismdestination med flera attraktiva besöksmål.
- God samverkan och organisation kring utveckling av stadskärnan.
- God samverkan och samhandling med länets företagsfrämjare.
- Stor potential i Lugnet som outdoor- idrotts- och testarena.
- Bra infrastrukturförsörjning genom det helägda kommunala bolaget Falu Energi & Vatten.
- Stort och brett engagemang i våra kommundelar genom intresseföreningar, kommunbygderåd, landsbygdsråd och drivande företagare
- Eleffekt finns tillgänglig i regionen och lokalt
- Närheten till Borlänge med en stor gemensam arbetsmarknad.
- Världsarvet Faluns potential som en motor för utveckling

Falu kommuns utvecklingsområden som näringslivskommun är:

- Handels konkurrenskraft där vi har en svagare handelsutveckling än riket.
- Ett behov av att fortsätta arbetet med att utveckla stadskärnans attraktivitet och tillgänglighet (med målet att den är fullbelagd och att antalet boende där ökar- se Centrala Stadsrumms dokument "Falun växer"⁴).
- Svårigheter för företagen att hitta- och rekrytera medarbetare⁵.
- Kommunens dialog med företagen. Företagen har önskemål en utvecklad dialog och att kommunen i högre utsträckning agerar som en "möjliggörare" i sina kontakter med företagen.
- Fysiska begränsningar/utmaningar inom planering och byggande kopplat till stadens kulturhistoria/förörenad mark.
- Tillgången till mark för nyetableringar samt där befintliga företagare kan utveckla sina verksamheter

³ Genomsnittlig förvärvsinkomst var 2019 i Falun ca 321 000 kr, vilket är högst i Dalarna. Källa SCB.

⁴ https://www.centralastadsrum.se/wp-content/uploads/2018/11/Falu_centrum_2018-2025-5.pdf.

⁵ En utmaning som Falun delar med nästan alla andra kommuner i Sverige.

6. Målbild för Falu kommuns näringslivsklimat år 2025

Målbilden bygger på inspel från företag(are) i Falu kommun samt vision, målområden och mål i Falu kommuns styrande dokument.

År 2025 har Falu kommun uppfyllt målen för målområdet "Ett växande näringsliv". Det innebär att kommunen har ett attraktivt företagsklimat och ett växande näringsliv. Vi har en samsyn mellan kommunledning och företagare om hur vi jobbar och samverkar kring ett gott företagsklimat och hållbar näringslivsutveckling. Vi har regelbundna möten där vi diskuterar näringslivsutveckling och hur vi tillsammans bygger en attraktiv kommun.

Medarbetare och förtroendevalda i Falu kommun samt de kommunala bolagen agerar, där det är möjligt, som "möjliggörare". Det är lätt för dem att kontakta oss och få den information de behöver för att komma framåt. Vår upphandling är inbjudande, tydlig och transparent. Vi har rutiner för vid tillsyn och handläggning av tillstånd, där vi gör det lätt för företagare att göra rätt genom tydlighet och transparens. Vi jobbar utifrån ett lotsande förhållningssätt i våra företagskontakter.

Plan- och exploateringsprocessen har förtydligats så att företagare får en tydligare bild av tidsåtgång och vad som förväntas av dem. Framförhållningen i de processerna har förbättrats för att minimera antalet oförutsedda stopp.

Vi har en god samverkan kring kompetensförsörjning med kommunens företagare, Arbetsförmedlingen, utbildare och andra aktörer, som förklarar för företagen att fylla på med den kompetens de behöver.

Personer långt ifrån arbetsmarknaden erbjuds tydliga jobbspår och blir tillgängliga för arbetsmarknaden på ett sätt som fungerar smidigt för både dem och företagen. Falun har år 2025 den snabbaste privata sysselsättningsökningen i länet och företagen i Falu kommun är mest nöjda i länet med "tillgången på medarbetare med relevant kompetens"⁶.

Det finns en tydlig plan för hur skolorna i Falu kommun samverkar med kommunens företag. Eleverna kan koppla lärandet i skolan till det som händer i arbetslivet, sina egna studieval och den egna framtida yrkeskarriären. Det har även bidragit till att eleverna har en god överblick över Falu kommuns näringsliv och vilka karriärmöjligheter som finns här samt att en större andel av eleverna är behöriga till gymnasiet. Ung Företagsamhet når ut till en bredare krets av elever.

Vi har en god framförhållning i översikts- och detaljplaner så att det finns attraktiv mark med färdig infrastruktur tillgänglig för nya kommersiella lokaler och bostadsprojekt, som privata entreprenörer och kommunen kan förverkliga. Vi jobbar tillsammans med företagen och deras organisationer om kommunens tillväxt och utveckling och vi har en offensiv strategi för hur vi utvecklar Falu kommun som en attraktiv kommun att bo-leva-arbeta och etablera sig i.

Vi har en attraktiv, tillgänglig, fullbelagd och trygg stadskärna som successivt kompletteras med nya bostäder och vi har goda förutsättningar för företagande i hela kommunen, som ger goda förutsättningar för entreprenörer i olika delar av kommunen.

⁶ Uppmätt i Svenskt Näringslivs årliga mätning av företagsklimatet

7. Omvärld, trender och hållbarhetsarbete

Vi har ett antal starka globala och nationella trender i form av digitalisering, elektrifiering, automatisering, nationell protektionism, accelererande klimatkris, åldrande befolkning, ökade strömmar av klimat- och krigsflyktingar i världen och ett snabbt ökande fokus mot ett mer hållbart/klimatsmart samhälle. Pandemin har ökat förändringstakten, påverkat värderingar, ökat efterfrågan på ett hållbart och naturnära liv, ökat handeln på nätet och distansarbetet.

Handeln i fysiska butiker minskar stadigt till förmån för webbaserad handel. Detta ställer stora krav på de handlare som driver butiker. Trenden är att "traditionella butiker" i allt högre grad måste addera mervärden för att vara konkurrenskraftiga och inte tappa marknadsandelar. Det kan handla om att bygga in upplevelser, automatisera, ha flera butiker/verksamheter i en lokal eller erbjuda olika mervärden i mötet med kunden. En fysisk butik har svårt att prismässigt konkurrera med näthandel och man behöver då kunna erbjuda andra mervärden till kunden.

Falu kommun påverkas på flera sätt av de här omvärldsförändringarna. Handeln är utsatt för hård konkurrens och konsumenternas ändrade beteende ökar kraven på de företagare som bedriver detaljhandel. Sammansättningen av aktörer i stadskärnan förändras, med färre butiker och fler företag som erbjuder tjänster eller upplevelser⁷.

Industrin i landet har gått från att ses som en krympande bransch till att ta rollen som en innovativ sektor med tekniska lösningar för en hållbar utveckling. Besöksnäring är en av de snabbast växande branscherna. Efter en svacka under pandemin utvecklas besöksnäringen starkt, men nu utifrån ökade krav på hållbarhet och ökad efterfrågan på närbelägna resmål.

Kraven ökar nu snabbt på att företag producerar varor och tjänster på ett mer resurssnålt- och socialt hållbart sätt. Att prioritera hållbarhet i ett företag kräver ledarskap, affärsmannaskap, mod och kunskap. Det är viktigt att skapa engagemang kring varför alla tre aspekterna av hållbarhet⁸ är avgörande för företagets utveckling.

Alla de här trenderna innebär både möjligheter och hot för företagen. En lyckad och hållbar förändring kräver oftast insikt och tillgång till kunskap. Falu kommun och dess entreprenörer har goda förutsättningar att bli vinnare i den nuvarande trenden mot en mer attraktiv landsbygd och ökad efterfrågan på ett "grönare liv". Det förutsätter dock att vi kan fortsätta skapa goda förutsättningar för bostadsbyggande, småskaligt företagande, lokal livsmedelsproduktion och lokal resurshushållning⁹.

Falu kommun och kommunens företagare är viktiga aktörer i Dalarna. Region Dalarna har nyligen antagit en ny Dalastrategi. I den står "År 2030 ser vi ett Dalarna som under det senaste decenniet genomgått en stor omställning.

Ett aktivt och nyskapande arbete för ett hållbart Dalarna har stärkt länets attraktivitet och konkurrenskraft, och gjort det ännu bättre att leva och verka i Dalarna. Det regionala systemet för främjande, finansiering, företags- och innovationsstöd ska vara tydligt och sammanhållet. Det ska vara lätt att förstå vem som gör vad. Näringsklimat främjas av goda förutsättningar att driva företag och väl fungerande kapitalförsörjning.

Dalarnas "näringslivsposition" 2030 uttrycks i Dalastrategin som "Dalarnas starka näringsliv är ledande inom hållbarhet, vilket öppnat för nya export- och investeringsmöjligheter". Den positionen nås genom att:

- Verka för ett diversifierat näringsliv som är i framkant av hållbarhetsarbetet
- Verka för ökade investeringar, export och internationalisering
- Främja entreprenörskap och företagande
- Ta tillvara digitaliseringens möjligheter och
- Se Industri och besöksnäring som fortsatt betydelsefulla näringsgrenar.

Inriktningen i Falu kommuns näringslivsstrategi överensstämmer med Dalastrategins ambitioner. Båda detta dokument och Dalastrategin har ett starkt fokus på samverkan; Hur de offentliga aktörerna och näringslivet kan samverka för ett bättre företagsklimat, kompetensförsörjning och ett livskraftigt/hållbart samhälle.

Falu kommun har en ambition att i samverkan med andra aktörer, genom tidiga dialoger i upphandlingsprocesser, stötta och hjälpa näringslivet till deras och vår utveckling med att nå högre måluppfyllnad i de nationella agenda 2030 målen. Det innebär att kommunen

⁷Restauranger, caféer, gym, konsthantverk, tatuereare, m fl.

⁸Social- ekologisk- och ekonomisk hållbarhet.

⁹På samma sätt som man alltid har gjort på landsbygden när man har delat på resurser i form av maskiner, arbetskraft och lokaler.

med sina upphandlingsvillkor styr utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle. Kommunen vill därmed stötta näringslivets möjligheter, så att vi tillsammans kan genomföra utvecklingen och därmed ge näringslivet möjlighet att konkurrera på jämlika villkor i den utvecklingen.

Vi har, i likhet med resten av landet, under ett antal år haft en brist på utbildad arbetskraft och stora matchningsproblem. Kompetensförsörjning har av företagen, såväl lokalt som nationellt, under lång tid lyfts fram som det största hindret för deras utveckling och bristen på kompetens antas växa ytterligare framåt. Kompetensförsörjning är en komplex process med många inblandade aktörer. För att det kompetensförsörjande systemet ska fungera smidigt så behöver de offentliga organisationerna och näringslivets branscher samverka, uppdatera sig om nuvarande och kommande behov samt agera innan det uppstår bristsituationer. Idag finns det brister i överblick och samverkan. Länets utbildningsaktörer får ibland otydliga signaler från sina uppdragsgivare och "beställare" om vilken utbildning de ska tillhandahålla/utveckla. Det finns ingen övergripande "manual" för systemet kompetensförsörjning eller någon gemensam bild av hur man bör agera och samverka. Man kan säga att aktörerna i systemet delvis "orienterar efter olika kartor." I praktiken finns det möjlighet att driva en effektivare kompetensförsörjning, men för det krävs en starkare "samplanering" och "samhandling" mellan Falu kommun och de andra aktörerna i systemet.

8. Inspel från dialogen med företagen

Vi har under våren 2021 skickat ut en enkät till alla företag¹⁰ och genomfört ett stort antal företagarmöten där vi har pratat med enskilda företagare och branschgrupper. Vi har vid tre tillfällen även träffat en brett sammansatt referensgrupp. De företag vi har haft dialog med har speglat företaget i Falu kommun vad gäller kön, geografi, företagsstorlek och branscher.

Dialogen med företagen har varit livlig och konstruktiv. De förväntar sig att strategin ska vara ett konkret dokument med en röd tråd som visar "hur man tar sig från nu-läge till bör-läge". De förväntar sig också att strategin ska spela roll i praktiken och fokusera på att skapa goda tillväxtförutsättningar för befintliga företag, där det är deras behov och förutsättningar som styr innehåll och aktiviteter i strategin.

Den konkurrensfördel som företagen lyfter fram mest är Falu kommuns goda läge och attraktivitet som kommun att leva, bo och verka i. Här pratar företagen om stadens relativa närhet till Mälardalen, gott om attraktiva livsmiljöer och ovanligt goda förutsättningar för en rik fritid.

De behov som företagen har lyft mest i dialogen är att:

- Utveckla en övergripande strategi för Falu kommuns tillväxt och attraktivitet så att kommunen kan fortsätta växa och marknaden kan utvecklas för företagen.
- Det är viktigt att vi får ihop hela kedjan för kompetensförsörjning, där de vill att störst fokus läggs på mer kontakt mellan skola och näringsliv.
- Utveckla den offentliga upphandlingen. Man vill se upphandlingar som delas upp så att många (lokala) aktörer får möjlighet att delta. Skall-krav som inte är relevanta/realistiska ska inte finnas med. Företagen önskar också tidig dialog där de får kännedom om upphandlingen och där man drar nytta av deras branschkunskap för att formulera en relevant och rimlig kravspecifikation.
- Kommunen ska vara en "möjliggörare" i kontakterna med företagen. Företagen vill att kommunen ska göra det lätt att göra rätt och visa på möjligheter. De önskar också mer tillit i relationen så att tillsynsbesök kan bli ett tillfälle för utveckling. De önskar också att företagaren får koll på sina åtaganden/villkor och handläggningstid samt att man i ärendena undersöker om det finns möjligheter för att företagaren själv ska kunna bidra till snabbare handläggning.
- Hitta en modell för kommunikation som ger företagen så enkla/snabba svar som möjligt på deras frågor. Utveckla/komplettera dagens lösning med Kontaktcenter.
- Skapa ett forum där företagen och kommunledningen kan följa upp strategin och föra en dialog om andra viktiga näringslivs- och utvecklingsfrågor.
- Skapa en längre framförhållning¹¹ i fysisk planering och exploatering
- Uppgradera Lotsarna¹². De fungerar bra i initiala skeden, men företagen önskar att de finns med som ett stöd under hela exploaterings- och etableringsprocessen.

¹⁰ Svarsfrekvensen på den enkäten blev mycket låg varför vi istället har hämtat mätvärden från Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet och Sveriges Kommuners och Regioners nöjd-kund-mätning Insikt.

¹¹ För att undvika onödiga (dyra) stillestånd, öka beredskapen och snabbare exploateringsprocesser

¹² Falun har en Mark- och exploateringslots och en Företagslots

9. Analys

I de tidiga skedena av arbetet med näringslivsstrategin så fastslog Kommunstyrelsens utvecklingsutskott att den skulle utgå ifrån företagets uttalade behov i dialogen. Utöver det utgår strategin ifrån regionens- Sveriges- och omvärldens utveckling, Agenda 2030, politiska målsättningar samt Falu kommuns förutsättningar.

Falu kommun har ett behov av att utveckla förutsättningarna för ett framgångsrikt och hållbart företagande. Syftet med det är att möjliggöra en fortsatt hållbar utveckling av kommunen som attraktiv plats att bo, leva och verka på. Detta kräver även att kommunen levererar inom sina kärnområden; Skola, vård, omsorg, infrastruktur och boendemiljöer. Med andra ord innebär det att kommunen levererar en bra samhällsservice, vilket har en stark koppling till ett gott företagsklimat. Att vi levererar inom våra kärnområden är viktigt för att skapa en attraktiv plats för både befintliga företagare som företagare som överväger att flytta hit.

Företagens verksamhet är viktigt för kommunens varumärke, attraktivitet, finansiering och livsvillkor. Det är kommunen, företagen och ideella aktörer som tillsammans formar och utvecklar livsmiljön för Falu kommuns invånare. Om kommunens företagare ges goda förutsättningar att verka och utvecklas kan de bidra maximalt till ett attraktivt, större och hållbart Falun. Det är en viktig del i en fortsatt positiv utveckling av kommunen.

Följande matris visar vilka frågor/områden som enligt forskning har effekt för näringslivsutveckling i en kommun och i vilken grad en kommun kan påverka dem¹³.

Det matrisen pekar på är att fokus ska läggas på sådana frågor som har en positiv effekt på näringslivsutveckling och som vi själva har stor möjlighet att påverka (t ex myndighetsutövning och utbildning). Det innebär inte att vi bör avstå från att jobba med de andra områdena, men om de ska prioriteras beror på vilka förutsättningar det finns för att påverka dem.

Efter en period med negativ utveckling har Falu kommuns företagsklimat de senaste åren förbättrats stadigt. Svenskt Näringslivs årliga enkät om företagsklimat visar att potential för ytterligare förbättringar finns främst inom:

- Kommunala politikernas och tjänstepersonernas attityder till företagande.
- Service och bemötande.
- Upphandling.
- Dialog med kommunens beslutsfattare.
- Kommunens information till företagen.
- I samma undersökning anger företagen att de anser att kommunen ska prioritera områdena;
- Snabbare handläggning.
- Bättre dialog mellan kommunen och företagen.
- Ökad samverkan mellan skola och näringsliv.

Sveriges Kommuner och Regioner:s nöjd-kund-undersökning "Insikt" visar också den att företagarna de senaste åren har blivit nöjdare med hur kommunen handlägger deras ärenden. Företagarnas betyg på hur kommunen hanterar handläggningen har förbättrats stadigt under perioden 2012-2020. Falu kommun har under den perioden förbättrat sina resultat i Insikt snabb-

<p>Stor möjlighet att påverka</p> <ul style="list-style-type: none">• Offentlig service• Offentlig miljö• Myndighetsutövning• Samsyn mellan förvaltningar• Utbildning• Lokal infrastruktur• Tomter/bostadsområden, förskolor, skola, fritidsutbud	<p>Viss möjlighet att påverka</p> <ul style="list-style-type: none">• Gemensam vision med företagen om framtiden• God levnadsmiljö/attraktivitet• Utveckling av utbud i lokalt näringsliv/innovation (exempelvis genom upphandlingar)• Samarbete/samverkan mellan kommunens företagare
<p>Liten möjlighet att påverka/svag effekt</p> <ul style="list-style-type: none">• Nationell infrastruktur• Platsmarknadsföring	<p>Övrigt som är viktigt vid lokal näringslivsutveckling</p> <ul style="list-style-type: none">• Fokusera på befintligt näringsliv• Tillgång till lokaler och mark• Arbeta med de verksamheter som företagen anser som viktigast för sina utvecklingsmöjligheter.

¹³ Källa; Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser. Rapport 2013:10.

are än genomsnittet för samtliga svenska kommuner. Totalt har Falu kommun i *Insikt 2020* ett "Nöjd-Kund-Index" som placerar oss på plats 49 av 181 kommuner. Vi ligger där bäst till inom faktorerna Kompetens, Rättssäkerhet och Effektivitet medan det finns en något större utvecklingspotential inom Bemötande och Information.

Kompetensförsörjning är en växande utmaning. Det är fler som går i pension än det antal som tillkommer via skola och invandring. I stort sett består hela vår arbetskraftsreserv av utrikes födda. Automatisering kommer att minska en del av "glappet". Det finns dock också ett behov av att sänka trösklarna till arbetsmarknaden, utveckla lösningar för individer som är anpassade till enskilda arbetsgivares behov och att arbetsgivare i ökad utsträckning jobbar med "kompetensstegar" (att befintliga medarbetare i en organisation kvalificerar sig för mer avancerade tjänster och att arbetsgivaren sen fyller på underifrån, till enklare instegsjobb).

I dialogen med företagarna har service och bemötande, upphandling och samverkan skola-näringsliv lyfts fram som prioriterade områden. Företagen har även tryckt på vikten av att utveckla- och marknadsföra Falu kommun som attraktiv livsmiljö.

Undersökningar visar att företagare vill göra rätt. Forskning och praxis visar också att det bästa sättet att uppnå regelefterlevnad är att göra det lätt att göra rätt och att uppmuntra till regelefterlevnad. Detta stämmer även med myndigheternas serviceskyldighet i förvaltningslagen¹⁴. Företagarens vilja att göra rätt ökar ju högre förtroende hen har för den handläggare hen träffar och högt förtroende uppnås bland annat genom bra bemötande. I en dialog med god tillit mellan företagare och handläggare kan företagaren också tillgodogöra sig mer kunskap om såväl möjligheter som begränsningar inom myndighetsutövning. Därmed kan vi öka den ömsesidiga förståelsen mellan företagare och handläggare och få en smidigare handläggning. Det lägger grunden för en "win-win-situation" för både kommun och företagare.

Falu kommun har höga ambitioner för att bygga en hållbar kommun. Vi vill väva samman ekonomi, miljö, folkhälsa och sociala värden för att vara en långsiktigt hållbar kommun så att även kommande generationer vill och kan leva här. Vi vill förena respekt och ansvar för människors och miljöns behov med nyfikenhet, nytänkande och mod att pröva nya vanor och tekniska lösningar för ett hållbart samhälle. Ett långsiktigt hållbarhetsarbete i framkant har en potential att skapa nya jobb men är också viktigt för Falu kommuns identitet och kan vara avgörande för var man väljer att bo och verka. Vi pratar här om alla de tre dimensionerna av hållbarhet¹⁵.

Falu kommun styr inte över hur företagarna i kommunen jobbar med att öka sin hållbarhet. Vi kan dock uppmuntra det inom vår upphandling och fysiska planering. Vi ska, i samarbete med andra aktörer i länet, bidra och inspirera till att öka medvetenhet, engagemang och handlingskraft i de privata företagens hållbarhetsarbete. Vi ska också stötta företag som vill gå före, genom att ställa höga krav på hållbarhet i våra upphandlingar. Vi kan med vårt bolag Falu Energi & Vatten arbeta för att öka företagets hållbarhet och minska deras klimatavtryck, till exempel genom smarta energilösningar eller rådgivning kring hållbara VA-lösningar. I tidig dialog vid nyetableringar kan vi tillsammans med våra bolag ofta bidra till optimal systemnytta ur ett energisystemperspektiv.

Företagarna har ett ständigt behov av att fylla på med ny kunskap- och hitta möjligheter inom både digitalisering och social/ekologisk hållbarhet. De företag som utnyttjar digitaliseringens möjligheter kan upprätthålla/stärka sin konkurrenskraft, och effektiviseringen kan bidra till att frigöra arbetskraft i en tid med svår arbetskraftsbrist inom de flesta branscher. För att nå uppsatta energi- och klimatmål är en omställning i näringslivet viktig. Parallellt med det behovet finns också konkurrensfördelar för de företag som gör en tidig och smart omställning. Det finns alltså möjliga vinster för de företag som är tidiga med digitalisering och en resursnål verksamhet, medan företag som är för sena med sin omställning riskerar att tappa i konkurrenskraft och marknadsandelar. Här finns stora möjligheter att samverka med näringslivskontor i närliggande kommuner, Dalarnas industriråd och de hållbarhetsinitiativ som tas av branschorganisationer samt Dalarna Science Park och andra företagsfrämjare.

Falu kommun har potential för att vara en mycket attraktiv kommun för "livsstilsföretagare"¹⁶. Kommunen har, såväl i de centrala delarna som i de omgivande kommundelarna, estetiska- och kulturhistoriska värden och stora möjligheter till en rik fritid för aktiva människor/entreprenörer/familjer. I ett "post-pandemiskt" perspektiv, där man ofta lyfter "15-minutersstaden"¹⁷ som ett ideal, ligger Falu kommun mycket väl till.

¹⁴ §6 Förvaltningslagen: "En myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål."

¹⁵ Ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet

¹⁶ Livsstilsföretagare är personer som flyttar med sitt företag och familj om platsen är rätt och som uppskattar småskalighet, god miljö och kultur.

¹⁷ I 15-minutersstaden kan man gå, cykla eller ta bilen till jobbet på 15 minuter – och dessutom handla mat, gå på café eller restaurang, ta barnen till skolan, njuta av naturen och göra allt annat man vill i sin vardag- inom samma tidsram. Det är en stad präglad av god tillgänglighet och ett aktivt livsstilsval.

10. Mål och indikatorer 2025

10.1 Övergripande mål

Falu kommun har ett attraktivt företagsklimat som ger ett näringsliv med hållbar tillväxt. Det skapar en ökande sysselsättning och bidrar till ett större Falun.

10.2 Indikatorer

Omdömen i Sveriges kommuner och regioners service-mätning "Insikt"

- Nöjd Kund Index (NKI)- medelvärde¹⁸ för samtliga mätområden; 82¹⁹ (77 år 2020)
- NKI för livsmedelskontroll; 85²⁰ (81)
- NKI för Miljö och hälsoskydd; 75²¹ (68)
- NKI för Handläggning av bygglov; 85²² (77)
- NKI för Markupplåtelse; 77²³ (ej mätt tidigare)

Omdömen i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet

- Sammanfattande omdöme; Minst 3,7 (värde 2021= 3,32)
- "Skolans kontakt med det lokala näringslivet"; Minst 3,3 (2021= 2,98)
- "Tillgång till kompetens"; Minst 3,3 (2021= 2,95)

Övriga indikatorer att följa

Andel företagsamma²⁴ av den arbetsföra befolkningen (16-74 år); Minst 12,4%²⁵

- Branschbalans²⁶
- Tillväxt i sysselsättning
- Tillväxt i lönsamhet
- Tillväxt i antal företag

Några separata mål för hållbarhet i näringslivet sätts inte här. Måluppfyllnad för hållbarhet redovisas i uppföljningen av andra styrande dokument. Det kommer i handlingsplanen att finnas med aktiviteter med koppling till ett antal av de globala målen i Agenda 2030. Uppföljningen av de aktiviteterna redovisas i samband med att handlingsplanen följs upp/revideras.

¹⁸ Maximal poäng i Insikt är 100 för samtliga mätvärden

¹⁹ År 2020 hade den kommun som låg i topp i Insikt totalt ett NKI på 86

²⁰ År 2020 hade den kommun som låg i topp i Insikt för Livsmedelskontroll ett NKI på 90

²¹ År 2020 hade den kommun som låg i topp i Insikt för Miljö och hälsoskydd ett NKI på 91

²² År 2020 hade den kommun som låg i topp i Insikt för Bygglov ett NKI på 93

²³ År 2020 hade den kommun som låg i topp i Insikt för Markupplåtelse ett NKI på 87

²⁴ Som företagsam räknas den som har en Fskattsedel, är delägare i ett aktivt handelsbolag eller är VD eller ordinarie styrelsemedlem i ett aktivt aktiebolag

²⁵ Målet hämtat från styrdokumentet Årsplan med budget

²⁶ Balans mellan antal sysselsatta i sektorerna Tillverkande företag, Företagsstödande tjänster och Ortstjänster.

11. Insatsområden

Utifrån företagets inspel, kommunens förutsättningar och mål, politiska prioriteringar och Agenda 2030 ska Falu kommun jobba med följande utvecklingsområden för att optimera sin näringslivsutveckling och hållbara tillväxt. Nedanstående insatsområden verkställs genom aktiviteter i den handlingsplan²⁷ som utvecklas parallellt med näringslivsstrategin.

11.1 Kompetensförsörjning och samverkan skola-näringsliv

Kompetensförsörjning anges av företagen som det största hindret för utveckling och tillväxt. Svårigheterna att rekrytera kommer sannolikt att växa ännu mer framåt.

Falu kommun ska verka för en bättre kompetensförsörjning genom att:

- Vi, i dialog med näringslivet, tar fram och fastställer en Studie- och Yrkesvägledningsplan. Samtliga skolhuvudmän i Falu kommun ska ha en samverkan mellan skola och näringsliv där eleverna redan från för- och grundskola får en god kontakt med- och översikt över Faluns lokala näringsliv och en tydlig bild av möjligheter kring karriär- och studieval.
- Öka samverkan om kompetensförsörjning, såväl internt inom kommunorganisationen som tillsammans med externa aktörer²⁸. På sätt ökar vi vår förmåga att löpande analysera utbud och efterfrågan på arbetskraft, rekryteringsbehov och utbildningsutbud. Utifrån den gemensamma bilden samverkar vi med övriga aktörer och ger förslag till förändringar/utveckling av systemet.
- Verka för att en ännu större bredd av elever ges möjlighet att driva UF-företag.
- I samverkan med andra aktörer, genom exempelvis jobbspår, yrkesmässor och vuxenutbildning göra det smidigt för företag att validera, utbilda, förbereda och anställa människor som idag står utanför arbetsmarknaden.
- Jobba tillsammans med Borlänge kommun, Högskolan Dalarna, Kopparstaden AB, AB Stora Tunabyggen och Studentkåren för att möjliggöra för studenter på Högskolan Dalarna att stanna kvar i regionen efter examen och därmed kompetensförsörja näringslivet.

²⁷ Handlingsplanen är ett levande dokument som följs upp och uppdateras i nära samverkan mellan Falu kommun och representanter för företagen.

²⁸ Arbetsförmedlingen, utbildare, branschorganisationer, Region Dalarna m fl.

11.2 Kommunen som möjliggörare/ Lätt att göra rätt

I dokumentet "årsplan med budget" står det att Falu kommun ska ha en "god och effektiv företagservice som bygger förtroende". Detta är en av de viktigaste delarna i ett gott företagsklimat. I Svenskt Näringslivs årliga mätning av företagsklimatet framgår det att företagarnas klart vanligaste kontakter med kommunen finns inom 1) tillstånd 2) Tillsyn och 3) Upphandling. I dialogen med företagen har det varit ett av de vanligaste önskemålen att kommunen, där det är möjligt, ska agera som en möjliggörare där företagaren blir väl bemött och lotsad. Detta är även det bästa sättet att uppnå regelefterlevnad.

Att Falu kommun agerar som en möjliggörare uppnås genom att:

- Vi fortsätter att, i dialog med näringslivet, utveckla modeller/rutiner inom tillstånd, tillsyn och handläggning som resulterar i en god och effektiv företagservice, bygger förtroende och gör det lätt att göra rätt. Det kan handla om tidig dialog, tydlighet och transparens, lathundar samt att uppmuntra till regelefterlevnad.
- Att vi, i nära samverkan med Upphandlingscenter och företagen, fortsätter utveckla rutinerna kring upphandling så att den upplevs som tillgänglig, tydlig och transparent samt uppmuntrar till ökad hållbarhet.
- Att verka för att principen om att "göra det lätt att göra rätt", på samma sätt som i Falu kommun, tillämpas även inom nämnden för Alkohol, Tobak och Läkemedel (ATL)²⁹ samt att detta mäts genom deltagande i Insikt.
- Att vi även i övrigt gör det lätt att göra rätt genom god framförhållning, lotsning till rätt enhet/handläggare och god kommunikation mellan enheter/förvaltningsar/bolag och berörda företag.

11.3 Kommunikation, information och dialog

Företagen ger i Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet lägre betyg på faktorerna "Dialog med Falu kommuns beslutsfattare" och "Falu Kommuns information till företagen". Som ett led i att utveckla dialogen har kommunen därför beslutat att företagen ska vara delaktiga i både framtagande och uppföljning av näringslivsstrategin. Den blir på så sätt en för företagen och kommunen gemensam strategi för hur Falu kommun höjer sin attraktivitet som näringslivskommun. Kommunens ledande befattningshavare ska ha en regelbunden kommunikation med representanter för företagen. Företagen ska också enkelt kunna få information om sina åtaganden och möjligheter³⁰.

Utöver de nedanstående punkterna är vikten av kommunikation och dialog något som genomsyrar- och ständigt utvecklas inom samtliga insatsområden.

Att Falu kommun är en god dialogpartner uppnås genom att:

- Vi kommer överens med näringslivets representanter om hur dialogen ska föras mellan dem och kommunens ledande befattningshavare samt representanter för de kommunala bolagen. En del i den dialogen är att parterna tillsammans följer upp näringslivsstrategin och uppdaterar handlingsplanen.
- I dialog med företagen och inom ramen för kommunens arbete med kundcentrerad ärendehantering göra ett upplägg för hur företagen kan kommunicera med kommunen om viktiga frågor via samtal, e-post, sociala medier och webbsajt.

11.4 Företags- och branschutveckling

Vi ska på följande sätt stötta företag och branscher i deras utveckling genom Näringslivskontorets och övriga företagsfrämjares erbjudanden och "verktyg".

- Vi ska bidra till företagsutveckling genom att skapa tillfällen för företagare att träffas, nätverka, öka sin kunskap och göra affärer samt lyfta exempel på framgångsrikt/hållbart företagande i olika branscher och olika kommundelar.
- Vi ska, i dialog med företagens organisationer och i samverkan med andra "företagsfrämjare" ge företagen en "En-väg-in-lösning" till företagsutveckling genom att tillhandahålla och utveckla tjänster för företagsrådgivning, hållbarhetsarbete, lotsning/guidning av företag i utvecklingskedan, vägar till finansiering, dialog- och möten med enskilda företag och grupper av företag, etablering, mm.
- Vi ska i samverkan med andra privata och offentliga fastighetsägare ha uppsikt över- och kunna ge råd om lediga lokaler och exploateringsbar mark för nyetableringar och befintliga företag som har behov av att expandera sin verksamhet.
- Vi ska verka för ökad samverkan mellan företagen och Högskolan Dalarna, för ökad spridning av relevant kunskap och forskning från Högskolan.

²⁹ Handlingsplanen är ett levande dokument som följs upp och uppdateras i nära samverkan mellan Falu kommun och representanter för företagen.

³⁰ Arbetsförmedlingen, utbildare, branschorganisationer, Region Dalarna m fl.

11.5 Hållbar utveckling

Vi siktar mot ett samhälle med så låg negativ klimatpåverkan som möjligt genom minskande utsläpp, låg resursförbrukning och övergång till förnybara energikällor. Hållbarhet och målen i Agenda 2030 integreras i alla kommunens inriktningsmål och följs övergripande upp genom Öppna Jämförelser – Agenda 2030. I detta insatsområde anges tre särskilda punkter för ekologisk och social hållbarhet, men hållbarhetsarbetet ska även bedrivas kontinuerligt inom samtliga insatsområden.

- I samverkan med länets övriga "företagsfrämjare" ska vi verka för att kommunens företagare ges möjlighet att utveckla sin kompetens inom digitalisering och hållbarhet.
- Vi ska, genom tidiga dialoger och upphandlingsvillkor, styra utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle.
- Vårt bolag Falu Energi och Vatten står för viktiga delar i omställningen, till exempel infrastruktur för elnät och fjärrvärme och leveranser av förnybar energi. Bolaget ska bidra till företagen med kunskaper kring hållbar energianvändning.
- I samverkan med andra aktörer, genom exempelvis jobbspår, yrkesmässor och vuxenutbildning ska vi göra det smidigt för företag att validera, utbilda, förbereda och anställa människor som idag står utanför arbetsmarknaden.

12. Organisation, uppföljning och ansvarsfördelning

- Strategin beslutas i Kommunfullmäktige.
- Strategin revideras senast år 2025.
- Strategins insatsområden bryts ner i en koncernövergripande tvåårig handlingsplan som tydliggör målgrupp, ansvarig, tidplan och specifikation av insatser.
- Strategi och handlingsplan följs upp i nära dialog med representanter för företagen.
- Politisk uppföljning av strategin görs årligen i Kommunstyrelsens utvecklingsutskott.
- Kommundirektören är ansvarig för strategins genomförande och uppföljning.

